

Pregled propisa vezanih uz poboljšanje biodiverziteta u gospodarenju šumama

Od 17. listopada 2002. godine "Hrvatske šume" su stekle pravo na FSC certifikat za gospodarenje šumama. FSC certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. Certifikat je izdan za razdoblje od pet godina, s time da je podložan godišnjem monitoringu koji će kontrolirati uspješnost provođenja uvjeta koji su zadani "Hrvatskim šumama". Kako se približava vrijeme isteka certifikata, to se očekuje da će Hrvatske šume temeljitije obraditi pitanje očuvanja i poboljšanja biodiverziteta.

U tom smislu je Hrvatskim šumama zadan uvjet:

GR 2002/9 (GC 2002.9)

Glavni koordinator HŠ-GS će osigurati da unutar jedne godine od ulaska u grupnu shemu svaka uprava šuma razmotri šumsko-gospodarsku praksu sa specifičnim ciljem poboljšanja vrijednosti biodiverziteta na cijeloj svojoj površini (npr. zadržavanja starih stabala kod dovršnog sijeka, zadržavanje stojećih i srušenih sušaca, zaštita vodotokova kod iskorištavanja, održavanje veće količine nekomercijalnih vrsta, specifične odredbe za rijetke, ugrožene i zaštićene vrste). Mora se izraditi prijedlog za primjenu specifičnih mjera za održavanje i poboljšanje biodiverziteta. Te se mjere moraju kasnije primjenjivati i moraju se razviti procedure za monitoring navedenih osobina.

rok za ispunjenje: 31.12.2006

Dosad nije bilo sustavno riješeno ovo pitanje, što je uvijek bio problem pri FSC inspekcijskim pregledima. U međuvremenu je svijest o potrebi očuvanja i poboljšanja biološke raznolikosti rasla i našla je put do zakonskih propisa i osnova gospodarenja čime se i pojavila i zakonska obaveza.

Svrha ovoga dokumenta je da bude popratna uputa za sve članove HŠ-GS uz uvjet koji im je zadan. To je ujedno i podsjetnik na preuzete obaveze koje bi trebale činiti osnovu za daljnje aktivnosti u skladu s FSC standardom.

Ovdje donosimo izvratke iz svih propisa koji reguliraju ovo pitanje

Zakon o šumama

NN 140/2005., od 28.11.2005. i NN 82/2006., od 21. 7. 2006.

Članak 7.

(1) Gospodarenje šumama obuhvaća uzgoj, zaštitu i korištenje šuma i šumskih zemljišta te izgradnju i održavanje šumske infrastrukture, sukladno sveeuropskim kriterijima za održivo gospodarenje šumama.

(2) Sveeuropski kriteriji za održivo gospodarenje šumom jesu:

1. održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosustava i njihov doprinos globalnome ciklusu ugljika,
2. održavanje zdravlja i vitalnosti šumskog ekosustava,
3. održavanje i poticanje proizvodnih funkcija šume,
4. održavanje, očuvanje i odgovarajuće poboljšanje biološke raznolikosti u šumskom ekosustavu,
5. održavanje i odgovarajuće poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno tla i vode),
6. održavanje drugih socijalno-ekonomskih funkcija i uvjeta.

Članak 8.

(1) »Hrvatske šume« d.o.o. (u daljnjem tekstu: Trgovačko društvo) i šumoposjednici dužni su gospodariti šumama održavajući i unapređujući biološku i krajobraznu raznolikost te skrbiti o zaštiti šumskoga ekosustava na ovaj način:

– izbjegavati sječū zaštićenih, rijetkih i ugroženih vrsta drveća, šumskih voćkarica i ostalih vrsta s bobičastim plodovima te ih štiti i unositi prilikom obnove šume,

– voditi skrb o drugim vrstama u ekosustavu koje su vezane uz suha i trula stabla, odnosno prilikom sječe ostavljati potreban broj starih dubova, šupljih i trulih stabala, u takvom rasporedu i broju kako bi se očuvala biološka raznolikost,

(2) Infrastrukturu u šumskim ekosustavima treba projektirati na način koji je najmanje štetan za šumsko stanište vodeći brigu o posebnim geološkim, vegetacijskim, hidrološkim i drugim vrijednostima, a posebno o ekološkim, vrijednim dijelovima ekosustava utvrđenim posebnim propisima (dijelovi ekološke mreže, staništa, selidbeni koridori rijetkih, osjetljivih ili ugroženih vrsta).

Članak 47.

4) Šumske prometnice moraju se graditi, održavati i koristiti tako da se:

- ne ugroze vodni izvori,
- ne ugroze utvrđeni ekološki važni dijelovi šumskih ekosustava (dijelovi ekološke mreže, staništa rijetkih i ugroženih vrsta, i dr.),
- ne prouzroče erozijski procesi,
- ne zapriječi protok površinskih i podzemnih voda,
- ne poveća opasnost od odrona,
- ne spriječi otjecanje oborinskih i poplavnih voda, koje bi ugrozile seoska gospodarstva i druga zemljišta, opstojnost šume, njezinu obnovu i razvoj,
- ne oštete područja pogodna za hranidbu i zimovanje divljači,
- ne ošteti prirodna i kulturna baština,
- ne ugroze druge funkcije u višenamjenskoj uporabi šume.

Šumskogospodarska osnova područja

2.2.1. Uvjeti zaštite prirode

Temeljem zahtjeva «Hrvatskih šuma» d.o.o. Ministarstvo kulture donijelo je 03. svibnja 2006. godine Rješenje (klasa:UP/I 612-07/05-33/648, ur. broj: 532-08-02-01/9-06-4) kojim se za šumskogospodarsku osnovu područja s važnošću 2006- 2015. godina, izdaju sljedeći uvjeti zaštite prirode:

1. *«U šumskogospodarsku osnovu područja potrebno je navesti odredbe Zakona o zaštiti prirode, podzakonske akte i međunarodne propise (popis propisa u privitku), kao i podatke iz stručne podloge «Mjere zaštite prirode za Šumskogospodarsku osnovu područja» koja se nalazi u privitku ovoga rješenja;*
2. *Na području utvrđenih rijetkih i ugroženih tipova staništa potrebno je očuvati šumske čistine i rubove, a prilikom dovršnog sijeka većih šumskih površina ostavljati manje neposječene površine;*
3. *Obzirom na zdravstveno stanje šumske zajednice te na fiziološki vijek pojedine vrste, potrebno je osigurati produljenje sječive zrelosti;*
4. *U šumama je potrebno osigurati stalan broj (3-5 stabala/ha) starih i suhих, stojećih i oborenih stabala, a osobito stabala s dupljama;*
5. *Tijekom uzgojnih radova do kraja fizičke zrelosti potrebno je ostavljati voćkarice;*
6. *Za zaštitu šuma od štetnika i bolesti prvenstveno koristiti biološka i biotehnička sredstva, a za iznimno korištenje kemijskih sredstava potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva uz suglasnost ovog Ministarstva;*
7. *Prilikom planiranja novih trasa prometnica, nastojati da ne prelaze preko travnjaka, livada i vlažnih staništa;*
8. *Ostavljati neposječenu zonu stabala (širina prosječne visine stabala tog područja s obje strane) uz veće vodotoke;*
9. *Radove popunjavanja i pošumljavanja vršiti isključivo autohtonim vrstama;*
10. *Radi inventarizacije i sustavnog praćenja (monitoring), u slučaju pronalaska zaštićenih i ugroženih vrsta flore i faune te gnijezda ugroženih vrsta ptica, potrebno ih je evidentirati i o tome obavijestiti Državni zavod za zaštitu prirode, a ukoliko se radi o zaštićenom području, i nadležnu javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjem;*

11. Za šume unutar zaštićenog područja potrebno je temeljem članka 42. stavka 4. i 5. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine br. 70/05) te članka 26. Zakona o šumama («Narodne novine» br. 140/05), u suradnji s nadležnim javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjem, izraditi program zaštite šumskih ekoloških sustava;
12. U slučaju pronalaska ozlijeđenih ili uginulih strogo zaštićenih životinjskih vrsta potrebno je obavijestiti inspekciju zaštite prirode ovog Ministarstva;
13. Ove uvjete zaštite prirode u cijelosti ugraditi u Šumskogospodarsku osnovu područja.»

«Mjere zaštite prirode za Šumskogospodarsku osnovu područja»

- gospodarenje šumama provoditi sukladno načelima certifikacije šuma
- prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, gdje god je to moguće i prikladno, ostavljati manje neposječene površine
- u gospodarenju šumama očuvati u najvećoj mjeri šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumske rubove
- u gospodarenju šumama osigurati produljenje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste i zdravstveno stanje šumske zajednice
- u gospodarenju šumama izbjegavati uporabu kemijskih sredstava za zaštitu bilja i bioloških kontrolnih sredstava (*control agents*); ne koristiti genetski modificirane organizme
- očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme
- u svim šumama osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih (stojećih i oborenih) stabala, osobito stabala s dupljama
- u gospodarenju šumama osigurati prikladnu brigu za očuvanje ugroženih i rijetkih divljih svojiti te sustavno praćenje njihova stanja (monitoring)
- pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavljati autohtonim vrstama drveća u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni bliske metode; pošumljavanje nešumskih površina obavljati samo gdje je opravdano uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi i rijetki nešumski stanišni tipovi.

Svi navedeni propisi predstavljaju obavezu Hrvatskih šuma i potrebno ih je provesti u praksi. Provođenje uvjeta uz pomoć ovog pregleda će se provoditi pri godišnjim monitoring posjetima.

Zagreb, 1. ožujka 2007.

Glavni koordinator HŠ-GS,
Ratko Matošević, Hrvatske šume consult